

Сьогодні
19.02.2025

Павло Тичина «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять». Поетичне втілення картин природи у віршах. Музичне (слухове), зорове емоційне наповнення поезій

Мета: повторити поняття: віршована мова, пейзаж, епітет, метафора, гіпербола; ознайомити поняттям уособлення; розвивати навички читання ліричних творів, розпізнавати емоційне ставлення до зображуваного, зміни настрою, різноманіття почуттів ліричного героя; розвивати навички аргументування власної думки; виховувати повагу до однокласників, до інакшої думки, до рідної країни.

Добрий день!
Сіли рівно, озирнулись,
Один одному всміхнулись.
Якщо добре працювати –
Вийдуть гарні результати.
Тож не гаємо ми час,
Бо знання чекають нас!

Сьогодні ми з вами
продовжуємо працювати із
ліричними творами.
Познайомимося із творчістю
Павла Тичини та проаналізуємо
його поезію «Хор лісових
дзвіночків» та «Гаї шумлять».

Перевірка домашнього завдання

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

Віршована мова відрізняється від
прозової тим, що

Віршована мова відрізняється від
прозової тим, що має ритм, риму,
поділ на строфи.

- _____ - надмірне перебільшення.
- _____ - художнє означення.
- _____ - перенесення за подібністю.

Довідка: епітет, метафора,
гіпербола.

**Гіпербола – надмірне
перебільшення.
Епітет - художнє означення.
Метафора - перенесення за
подібністю.**

Робота із
підручником
«Українська
література»
Т. Яценко, с.
135-140.

Ми дзвіночки,
Лісові дзвіночки,
Славим день.
Ми співаєм,
Дзвоном зустрічаєм:
День!
День.
Любим сонце,
Небосхил і сонце,
Світлу тінь,
Сни розкішні,

Все гаї затишні:
Тінь!
Тінь.
Линьте, хмари,
Ой прилиньте, хмари, —
Ясний день.
Окропіте,
Нас благословіте:
День!
День.

Хай по полю,
Золотому полю,
Ляже тінь.
Хай схитнеться —
Жито усміхнеться:
Тінь!
Тінь.

Які почуття, який настрій
викликав у вас вірш П.
Тичини «Хор лісових
дзвіночків»?
Яка пора року змальована
у творі?
Про що мріють-співають
дзвіночки? До кого вони
звертаються?
Що потрібно квітці, аби
буйно рости і квітнути?

Випишіть із тексту вірша епітети
разом із означуваними словами. З
якою метою використовує їх автор?

Лісові дзвіночки

Світла тінь

Сни розкішні

Гаї затишні

Ясний день

Золоте поле

Поміркуй

- Чому вірш схожий на пісню?
- ➤ Зверніть увагу на незвичну побудову кожної строфи цієї поезії.
  - Перечитайте пари слів, що римуються.
    - Які звуки найчастіше повторюються?
  - Яку мелодику створюють ці художні засоби?

Виразно прочитайте вірш із
однокласниками.
І група читає текст.
ІІ група повторює третій рядок кожної
строфи.
Всі разом дзвінко підхоплюють
останні два слова строфи.
Так у вас і з'явиться хор класних
дзвіночків!

Читання поезії «Гаї шумлять» (с. 136)

Гаї шумлять –
Я слухаю.
Хмарки біжать –
Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.
Гей, дзвін гуде –
Іздалеку.
Думки пряде –
Над нивами.
Над нивами-приливами,
Купаючи мене,
мов ластівку

Я йду, іду –
Зворушений.
Когось все жду –
Співаючи.
Співаючи-кохаючи
Під тихий шепіт трав
голублячий.
Щось мріє гай –
Над річкою.
Ген неба край –
Як золото.
Мов золото – поколото,
Горить-тремтить ріка,
як музика.

Пейзаж – це опис

А) будівлі;

Б) життя;

В) зовнішності;

Г) природи.

Пейзаж – це опис

А) будівлі;

Б) життя;

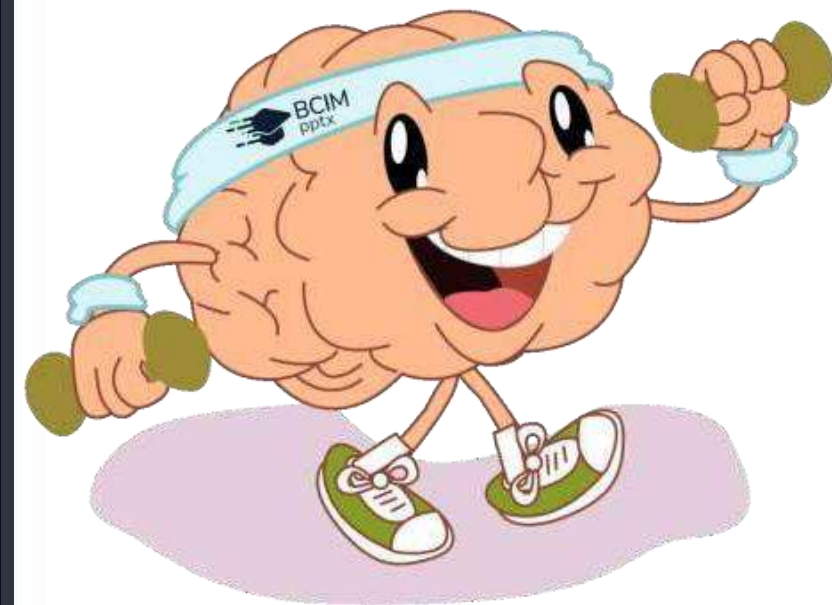
В) зовнішності;

Г) природи.

- Які кольори і звуки природи можна відтворити в уяві, читаючи вірш «Гаї шумлять»?
- Який настрій ліричного героя цієї поезії?
- Які види пейзажу поєднані у вірші «Гаї шумлять...»?
- Уявіть себе відеохудожниками, що знімають кліп за цим твором. На яких кадрах, на вашу думку, варто зосередити увагу?

Доведіть, що у віршах «Хор лісових дзвіночків» і «Гаї шумлять...» природа постає перед читачами саме «олюдненою».

Наведіть і проаналізуйте відповідні рядки із цих творів.

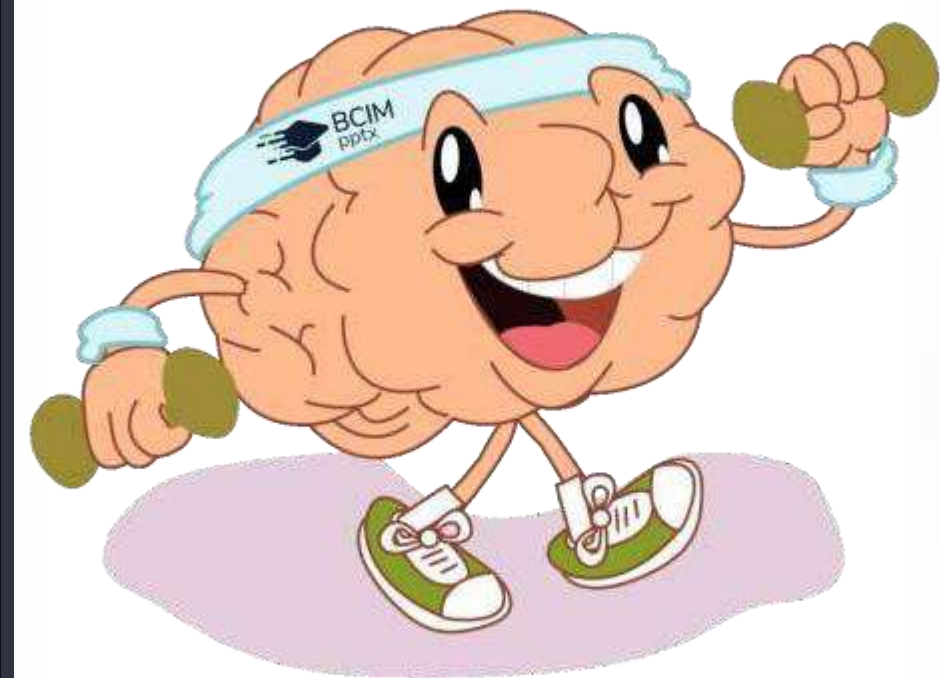

Що споріднює поетичний
пейзаж П. Тичини «Гай
шумлять...» і живописний
пейзаж С. Васильківського
«Околиця Кам'яної
Балки»?
А які відмінності між
ними?

- ✓ Де та в якій родині народився Павло Тичина?
- ✓ На Чернігівщині, в родині сільського дяка.
- ✓ Чому в родині П. Тичини був сімейний хор?
- ✓ Бо дітей було аж 13, усі мали здібності до музики.
- ✓ Чи грав П. Тичина на музичних інструментах?
- ✓ Так, на кларнеті.

Гармонія — слово багатозначне. Його використовують, коли говорять про музичний клавішний інструмент. А в широкому розумінні — це поєднання, злагодженість. Наприклад, пори року змінюють одна одну гармонійно — упродовж трьох місяців. Бачення гармонії, милування нею сповнювало П. Тичину захватом, оптимізмом, надавало життєвої сили.

Поміркуй

- Яку метафору використовує поет для передачі у вірші «Хор лісових дзвіночків» гармонії світла й тіні?
- Знайдіть у вірші «Гаї шумлять...» такий самий приклад: порівняння, у якому зоровий образ набуває ознак слухового.
- Тичина вважав, що людина буде щасливою, коли навчиться бачити гармонію і красу світу. Знайдіть підтвердження цієї думки у вірші «Гаї шумлять...». Прочитуйте відповідні рядки.

- Пригадайте визначення поняття метафора.
- Уособлення — це різновид метафор.
- Пейзажна лірика — ліричні твори, у яких змальовано природу одухотвореною, «олюдненою».
- Уособлення — надання ознак істот предметам, явищам чи поняттям, ніби «оживлення» їх.

- ✓ Що вам відомо про неологізми з уроків української мови?
- ✓ Як ви розумієте значення неологізмів, створених П. Тичиною?

Поезія П. Тичини надзвичайно мелодійна. Тому багато композиторів поклали його вірші на музику. Так, Василь Верховинець створив пісню «Ми дзвіночки...», а Георгій Майборода — «Гаї шумлять...».

А чи знаєте ви, що дзвоників існує майже 300 видів? Ці чудові квіти бувають лісові, польові, гірські. Скористайся джерелами інтернету та підготуй для однокласників презентацію про ці квіти. Супроводжуйте її виразним читанням вірша П.Тичини.

Прочитайте ще раз вірші Павла Тичини. Яку пору року найбільше любив поет? Як ви гадаєте, за що?

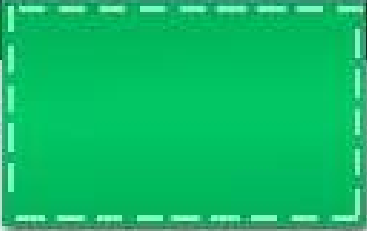
Що об'єднує вірші «Хор лісових дзвіночків» і «Гаї шумлять...»? Як передано в них гармонію в природі? Як ви гадаєте, що головне в цих творах — змалювання природи чи розкриття почуттів ліричного героя?

Сформулюйте провідні мотиви поезій «Хор лісових дзвіночків» і «Гаї шумлять...».

Які художні засоби увиразнюють мотив кожної з них?

Оцініть, наскільки добре ви опанували цей розділ підручника.

Рефлексія. Вправа «Веселка»

Я не міг, не хотів це робити.

Я це робив, але не вдалося.

Я це робив із допомогою.

Я це робив, хоча були помилки.

Я це робив, але не відразу.

Я це зробив.

Це було дуже просто!

**Вивчити
напам'ять
поезію П. Тичини
«Гаї шумлять».**

